

Unna Lehtipuu – Antti Mustakallio

ELÄMÄSI PARAS PUHE

Alma Talent
2021 Helsinki

Tilaa Elämäsi paras puhe -kirja
Alma Talent Shopista: shop.almatalent.fi

Copyright © 2021 Alma Talent Oy sekä Unna Lehtipuu ja Antti Mustakallio
ISBN: 978-952-14-4355-8
ISBN: 978-952-14-4356-5 (sähkökirja)

Kansi: Laura Laamanen
Graafinen suunnittelu: Jenni Kiviniemi

Paino: BALTO print, Liettua 2021

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almatalent.fi

SISÄLLYS

KIITOKSET	10
ELÄKÖÖN PUHE!	12
1 VAIKUTTAMISEN YTIMESSÄ	17
HAPPY HIGH STATUS	23
VALLAN NAISET FRAMILLA – HARRIS, MERKEL, LAGARDE JA VON DER LEYEN	25
VAIKUTA LINSSIN LÄPI	30
2 LUOTTAMUSTA ENSISILMÄYKSELLÄ	35
OLE "YKSI HEISTÄ"	35
JUMALAN JA PAHOLAISEN TERMIT	38
KYTKEYDY YLEISÖN ARVOIHIN – BARACK OBAMA	41
TARINA PUKEE FAKTAT	46
TEKNOLOGIAJOHTAJA PIINAPENKISSÄ – JEFF BEZOS	48
KATSE POIS OMASTA NAVASTA	50
LUOTTAMUKSEN RAKENTUMINEN VAATII AIKAA	51
KUMMALTA OSTAISIT KÄYTETYN AUTON?	53

3 ENSIVAIKUTELMA SYNTYY VAIN KERRAN _____ 55

SAANKO OLLA OMA ITSENI? _____ 56

ANNA YLEISÖSI KOKEA OLEVANSA TÄRKEÄ _____ 57

PALKITSE KUULIJAN AIVOJA _____ 58

KESKUSTELUÄLY KEHIIN _____ 60

SAAKO PAPPI KIROILLA? _____ 61

JOS ET VOI PEITTÄÄ, KOROSTA _____ 63

4 VAIKUTTAVAN PUHEEN VARTALO _____ 65

PUHEEN HYVÄ VARTALO _____ 65

KOUKUTA JO ALUSSA _____ 66

USKALLA ALOITTAÄ HENKILÖKOHTAISESTI _____ 71

**HENKILÖKOHTAINEN ON POLIITTISTA -
OPRAH WINFREY JA SHERYL SANDBERG** _____ 76

VATSA ELI PUHEESI KESKIKOHTA _____ 79

KOLMEN POINTIN MAGIAA _____ 80

KOLMELLA VÄITTEELLÄ MAALIIN _____ 82

ONGELMASTA RATKAISUUN _____ 83

VAIKUTA KUULIJOIHIN VIIMEISEEN SANAAN ASTI _____ 86

KIIHKEÄ LOPPUHUIPENNUS _____ 88

TARINAAN PAKATTU (L)OPETUS _____ 90

USKALLA KEHOTTAÄ _____ 91

MISTÄ VAHVA LOPETUS KOOSTUU _____ 93

KLASSIKKORAKENNE HALTUUN _____ 95

5 ANNOSTELE SANAT OIKEIN	101
RAKENNA VIESTISI KUVILLA	101
PUHujan TEMPPURATA – Kokeile myös näitä tehokeinoja	110
Vastakohtat (antiteesi)	112
Alkusointu (allitteraatio)	113
Loppusointu eli riimi	114
Ei konjunktioita (asyndeton)	116
Liikaa konjunktioita (polysyndeton)	117
ISKEVÄ METAFORA ON NEROUTTA	118
RIVIEN VÄLISSÄ SANOTTUA	122
VASTAVÄITE HELVETISTÄ	124
STIMULOI MIELTÄ KYSYMYKSILLÄ	125
LÄMMITÄ NUMEROT JA SANAT	126
LOST IN TRANSLATION	127
TAUKO TEKEE KUULIJASTA VASTANÄYTTÉLIJÄSI	128
6 SINÄ OLET VIESTI – PUHujan FYSIIKKATREENIT	131
HYÖDYNNÄ VOIMA-ASENTOJA	132
LÖYDÄ ITSE PUHujan – MICHELLE OBAMA	139
ÄÄNI ON SISÄISESTI NAUTITTU KÄYNTIKORTTI	142
KEHO EI VALEHELE	144
JÄNNITYS VIREYTTÄÄ PUHujan	145

7 PUHE JOKA TILANTEESEEN	151
PUHEET, JOTKA TEKEVÄT JUHLAN	151
Viisi esimerkkipuhetta	156
1. Tunteellinen valmistujaispuhe	156
2. Humoristinen hääpuhe	157
3. Romanttinen sulhasen puhe	158
4. Puhe vastavalmistuneelle	159
5. Ote syntymäpäiväpuheesta viisikymppiselle ystävälle	160
JUHLAPUHE VIRALLISEMMASSA YHTEYDESSÄ	161
PITCH – HIO MYYNTIPUHE ISKEVÄKSI	162
POLIITTINEN PUHE JA KAMPANJAPUHE	167
PUHE KRIISITILANTEESSA	173
STRATEGIA KONKRETIAKSI	180
LENNÄTÄ KUULIJA KUUHUN – JOHN F. KENNEDY	183
UUDEN TIEDON JULKISTUS	185
KUN KIRJOITAT PUHEEN TOISELLE	186
8 PUHUJAN APUPYÖRÄT ELI TEKNIikka	195
POWERPOINT ON KUULIJAN APU, EI MUISTIINPANOVIHKOSI	195
MIKROFONI	201
LUONTEVAKSI TELEPROMPTERILLA	201
JUONTAJAKORTIT	202

9 PUHUJANA KASVAMINEN	205
TALTUTA SISÄISET KRIITIKOT	205
TUNNISTA LUKKOSI	206
HAPPY HIGH STATUS TULEE SISÄLTÄPÄIN	208
VAPAUTA KARISMASI	210
OMA PUHETTYLI LÖYTYY VAIN PUHUMALLA	211
OPI PITÄMÄÄN IHMISSISTÄ	212
10 ELÄMÄSI PARAS PUHE	215
LUE LISÄÄ – VINKKILISTA JA LÄHTEET	222

KIITOKSET

Iso kiitos teille, jotka olette avustaneet kirjamme syntymässä:

Gareth Budden – Toimittaja ja puheenkirjoittaja, De Nederlandsche Bank.

Lucinda Holdforth – Australian tunnetuimpia puheenkirjoittajia. Hän on kirjoittanut niin ministereille kuin yritysjohtajillekin. Holdforth on väitellyt tohtoriksi retoriikasta ja opettaa viestintää Sydneyn yliopistossa. lucindaholdforth.com

Sarah Hurwitz – Barack Obaman puheenkirjoittajatiimissä vuosina 2009–2010 ja Michelle Obaman puheenkirjoittaja 2010–2017.

Cody Keenan – Presidentti Barack Obaman puheenkirjoitustiimissä vuodesta 2007. Toimi Obaman pääpuheenkirjoittajana 2012–2016.

Jens E. Kjeldsen – Retoriikan ja visuaalisen viestinnän professori Bergenin yliopistossa Norjassa.

Stephen Krupin – Stephen Krupin palveli presidentti Barack Obamaa Valkoisen talon vanhempana puheenkirjoittajana ja puheenkirjoitustiimin johtajana Obaman uudelleenvalintakampanjassa. Sitä ennen hän oli Yhdysvaltain ulkoministeri John

Kerryn pääpuheenkirjoittaja ja senaatin enemmistöjohtaja Harry Reidin pääpuheenkirjoittaja. Krupin opettaa puheenkirjoittamista jatko-opiskelijoille Harvardin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa (Kennedy School of Government).

Simon Lancaster – Englantilainen Simon Lancaster toimi puheenkirjoittajana Tony Blairin hallituksen ministereille 1990-luvulla ja on sittemmin kirjoittanut lukuisille huippupoliitikoille ja kansainvälisten suuryritysten johtajille. Lancaster kommentoi poliitikkojen retoriikkaa BBC ja Sky News -kanavilla. bespokespeeches.com

Daniel Mouqué – Euroopan komission puheenkirjoittajaverkoston päällikkö, komissaarin puheenkirjoittaja (European Commissioner for Cohesion and Reform).

Richard Newman – Englannin tunnetuimpia kehonkielen kouluttajia ja UK Body Talk -yrityksen perustaja. ukbodytalk.com

John Zimmer – Kanadalais-sveitsiläinen yhdeksänkertainen julkisen puhumisen Euroopan mestari ja puhekouluttaja. Hän pitää suosittua puhetaidon blogia mannerofspeaking.org.

Kiitokset myös:

Anna-Mari Heikkilä – työterveyspsykologi.

Olli Rehn – Suomen pankin pääjohtaja.

Simo Routarinne – Vuorovaikutusmuotoilija.

Laura Sarparanta – fonetiikan ja valmentamisen ammattilainen.

ELÄKÖÖN PUHE!

Kädessäsi on puhetaidon treenikirja. Kyky puhua on valtava muskelivoima, jolla on rakennettu valtakuntia, kaadettu hallituk-sia, sytytetty ja sammutettu rakkautta, pajatettu palturia, lauottu totuuksia sekä luotu menestyviä bisneksiä.

Retoriikassa eli puhetaidossa ei silti ole vain kyse kyvystä puhua. Sen me useimmat opimme muutaman vuoden ikäisinä taaperoina, aluksi haparoin ääntein, sitten sanoin. Puhetaito on ennen kaik-kea kyky saada toiset kuuntelemaan ja vaikuttamaan – ja parhaim-millaan viemään sanomaasi eteenpäin. Tämä sanan mahti edel-lyttää harmoniaa: sanojesi, persoonasi ja elekielesi saumatonta yhteiseloä.

Puhe on voimansiirtoa puhujasta kuulijaan. Energiabisnestä siis. Ja tärkein tuotantolaitos olet sinä. Valta saada toiset kuunte-lemaan sanomaasi on upea lahja elämässä. Sitä ei anneta, se pitää ottaa.

Kykysi kommunikoida on epäilemättä yksi tärkeimmistä teki-jöistä ammatillisessa työkalupakissasi. Asiantuntijan työpäivästä suurin osa on kommunikointia ja puhumista. Ei liene yllätys, että valta on usein naimisissa sananvallan kanssa. Ihmiset, jotka inspi-roivat ja jättävät jälkensä meihin, ovat yleensä erinomaisia viesti-jöitä. Kaikissa kulttuureissa arvostetaan kykyä esittää asiansa sel-västi ja vakuuttavasti, kunkin kulttuurin omin maustein ja sävyin.

Esimiehen ja johtajan erinomaisuus on usein erinomaisuutta kommunikoinnissa. Historiaan jälkensä jättäneet yksilöt ovat

lähes poikkeuksetta olleet loistavia viestijöitä. He valloittavat yleisöjä, mieliä ja sydämiä ja saavat ihmiset liikkeelle.

Se, että jotkut saisivat uskomattomat puhelahjat jo syntymässään, on vain väite. Sinun ei tarvitse olla ammatiltasi puhuja ollaksesi loistava puhuja. Riittää, että puhut siitä, mitä osaat ja tiedät, tavalla, joka on helposti lähestyttävä ja aktivoiva. Ja tämä taito on opeteltavissa. Se, mikä meistä vaikuttaa vaivattomalta ja spontaanilta, on usein erittäin hyvin valmisteltu. Jos epäonnistut valmistautumisessa, valmistaudut epäonnistumaan.

Kirja antaa työkaluja eväitä moniin tarpeisiin: sinulle, joka haluat kehittää puhetaitojasi TED-puheiden tasolle isojen yleisöjen lavoille, ja sinulle, joka toivot löytäväsi rentoutta ja vakuuttavuutta arkisiin puhetilanteisiin, kokouksiin tai Teams-palavereihin. Mahdollisuudet ja tilaisuudet puheella vaikuttamiseen ovat moninkertaistuneet, ja kameralle esiintymisestä on tullut arjen työkalu. Vain muutamalla hiiren näppäisyllä voit käynnistää verkkoon oman tv-kanavan, järjestää videoita ja podcasteja tai live-lähetyksiä.

YouTube- ja TED-kanavien briljantteja ja persoonallisia puheesityksiä kannattaa toki hyödyntää, kun haet uutta potkua ja ideoita omiin esityksiisi, mutta älä nosta rimaa turhaan liian korkealle. Kaikista ei tarvitse tulla ammattipuhujia, tv-evankelijoita tai stand up -koomikkoja, vaan loistokkaaksi tavoitteeksi riittää, että saat omassa elinpiirissäsi viestisi läpi kiinnostavalla tavalla. Huikeaksi tavoitteeksi riittää sekin, ettet enää jännitä yhtä paljon julkisia puhetilanteita tai lakkaat vähättelemästä omia viestintätaitojasi. Jo nämä saavutukset ovat mitalin arvoisia.

Puhe- ja keskustelutaito ovat valtasi tärkeitä välineitä. Niiden avulla rakennat suhteita kollegoihin ja asiakkaisiin. Ne auttavat sinua ymmärtämään, mitä ihmiset ajattelevat ja tekevät. Niiden

avulla ratkot ongelmia. Tiukoissa neuvotteluissa rakennat luotamusta viestimällä ja asemoimalla viestijästatuksesi oikeaan asentoon. Vaikuttava puhuja uskaltaa pistää itsensä likoon, piiloutumatta slaidien tai puhujapöytätaakse.

Usein hairahdumme ajattelemaan viestintää ja puhetta logistiikkana, kuin jonkin tiedonmurun tai datan lähettämisenä ja vastaanottamisena. Saatamme hahmottaa informaation hyllytavarana, jota voi säilöä, pilkkoa tai varastoida edes ymmärtämättä sitä, sen sisältöä, merkitystä. Siksi on hyvä palata sanan juurille: latinankielinen *communis* merkitsee yhteistä tai jaettua. Se kuuluu samaan perheeseen kuin sanat ehtoollinen ja yhteisö.

Jos olet viestinyt, olet siis luonut jotain yhteisesti ymmärrettyä. Jos yleisösi ei ymmärrä sinua, et ole edes viestinyt. Jotta tulet ymmärretyksi, sinun on tehtävä ajattelusi muoto näkyväksi kuulijalle. Hyvä puhe näkyy! Puhujan pitää visualisoida sanomansa, vasta silloin se puhuttelee kuulijan alitajuntaa. Esimerkiksi jos puhut "resurssien lisäämisestä hoitotyössä", joudumme arvailemaan, tarkoitatko resursseilla rahaa, työntekijöitä tai vaikkapa sidetarvikkeita ja stetoskooppeja. Älä jätä asiaasi arvaustemme varaan. Mitä konkreettisempaa puheesi on, sitä vaikuttavampaa se on.

Puhetaito digitalisoituu, sillä yhä useampi esitys ja puheenvuoro nähdään ja kuullaan digilaitteiden ja teknisten ruutujen tai kuulokkeiden kautta. Tämä vaatii puhujalta uudenlaista osaamista, kykyä hallita kuvan ja äänien viestejä, tuottaa ruutukarismaa ja energiaa ilman fyysistä kontaktia. Siksi se, mikä toimi kymmenen vuotta sitten, ei enää riitä, vaan taidot on nyt viritettävä uudelle taajuudelle.

Puhuminen on johtamista. Puheella vaikuttaminen on kykyä johtaa kuulijoiden ajattelua haluamaasi suuntaan. Pelkällä karismalla ja persoonalla et silti pärjää tai muuta maailmaa, vaan sinun

on opittava viestimään ideasi niin, että se inspiroi ihmisiä toimimaan.

Nämä ovat pakahduttavia tosiasioita puheen voimasta. Miten järkyttävän vähän me silti käytämme aikaa ja vaivaa taidon hiomiseen, joka olisi kuitenkin melko helposti opittavissa!

Tässä kirjassa olemme yhdistäneet osaamisemme, **Unnan** vankan käytännön kokemuksen viestinnän tekijänä, toimittajana ja johtajien, asiantuntijoiden ja yritysten strategisen viestinnän ja puhetaidon valmentajana sekä **Antin** kokemuksen puhetaidon kouluttajana, puheenkirjoittajana ja Retoriikan kesäkoulun rehtorina. Ison panoksen sisältöön ovat antaneet myös kansainväliset puheenkirjoittajakollegamme, niin kommentaattoreina, antamiensa haastattelujen myötä kuin suoraan kirjoittajina. Monet heistä työskentelevät tälläkin hetkellä erittäin vaikutusvaltaisten kansainvälisten huippujohtajien kanssa.

Loistavia puheita pidetään myös suljettujen ovien takana kodeissa, juhliissa, seminaareissa ja yrityksissä, jolloin niistä ei useinkaan jää tallenteita. Kirjassa olemme käyttäneet esimerkkeinä lähinnä julkisia puheita, jotta voit käydä lukemassa tai katsomassa niitä tallenteilta – ja näin kauhoa ideoita omiin puheenvuoroihisi.

Asiakkaitamme vuosien mittaan ovat olleet yritysjohtajat, ministerit, piispat, asiantuntijat, järjestövaikuttajat, asiakaspalveluhenkilöt, lääkärit, myyjät ja yrittäjät, joiden rinnalla olemme kulkeneet viestinnällisesti haastavissa tilanteissa ja etsineet yhdessä parhaimpia keinoja vaikuttaa. Olemme myös oppineet heiltä ja noista tilanteista paljon. Parhaita heistä yhdistää uskallus kasvaa täyteen potentiaaliinsa (silloinkin, kun jännittää tai jopa pelottaa, ja kyllä, kaikkia jännittää!), hyödyntää koko persoonaansa viestintäperille saamiseksi ja jatkuva vimma oppia lisää ja kehittyä. Vahva ilmaisu kehittyy vain tekemällä: puhumalla, lukemalla ja kuuntelemalla.

Tämän kirjan ensipainosta tehdessä olemme saaneet hemmotella itseämme valtavalla määrällä kiinnostavia julkisia puheita, kun käynnissä on ollut niin globaali koronaviruksen presidentinvaalit, suomalaispuolueiden puheenjohtajavaaleja ja tiukkenevan valtiontalouden budjettineuvottelut. Huomioita näihin liittyvistä puheenvuoroista löytyy myös kirjan sivuilta. Samalla olemme todistaneet valtavaa muuttamista, kun suurin osa aiemmin kasvokkain pidetyistä puheista ja esitelmistä on siirtynyt verkkoon ja digitalisoitunut. Uudessa ympäristössä vaikuttaminen ja huomion saaminen vaativat taitojen hiomista.

Toivomme, että kirjamme kasvattaa sekä käytännön taitojasi, tarjoaa sinulle ideoita ja työkaluja puheenvuorojesi rakentamiseen sekä kasvattaa rohkeuttasi. Astu puhumalla uljaasti esiin.

Eläköön puhe!

Unna

Antti